

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

BRNO 1982

Poslední skupina střepů se sice hlásí svou úpravou do halštatského období, nelze však rozhodnout, zda patří k starší či mladší skupině. Jedná se většinou o střípky ze šálečků či misek a mis /obr. 9:6/.

Mladohalštatská skupina nálezů je patrně nejdůležitější a řadí se ke střepům, uvedeným Smržem /1975, Tab. 9:1, 4/ jak z této lokality, tak i z Bořitova /l. c. Tab. 7:9-11/ a Krhova /l. c. Tab. 9:1-5/. Smrž ve své práci tyto nálezy považuje za doklad obsazení Boskovické brázdy horákovskou kulturou. Nicméně těchto nalezišť je prozatím málo a jsou doloženy málo průkazným materiálem, jak konec konců ukazuje popisovaný nálezy. Pozoruhodné je ovšem to, že dvě z těchto lokalit, Hradisko u Velkých Opatovic a Malý Chlum u Krhova jsou na vyšinných hradiscích se staršími nálezy lužické kultury. K vyřešení vztahu horákovské kultury k původnímu lužickému osídlení prozatím nedostačují a bude nutno vyčkat nových objevů.

Literatura:

Z. Smrž, Enkláva lužického osídlení v oblasti Boskovské brázdy, Studie AÚ ČSAV Brno III, 3, Praha 1975.

Lesefunde auf Hradisko bei Velké Opatovice /Bez. Blansko/. Die Lesefunde aus dem gestörten Wall zeigten, dass die Lokalität bereits im Neolithikum besiedelt war. Ausdruckslose Funde stammen aus dem älteren, mittleren sowie hallstattzeitlichen Abschnitt der Lausitzer Kultur. Andere Scherben deuten an, dass auf der Siedlung auch die Horákov Kultur beteiligt war.

ZACHRAŇOVACÍ VÝZKUM NARUŠENÝCH OBJEKTŮ NA SVAHU "HRADIŠTĚ" U MUŠOVA

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 10/

V dubnu 1980 prováděli pracovníci AÚ ČSAV terénní průzkum v okolí "Hradiště" /někdy Římský vrch, dříve Burgstall/ u bývalé obce Mušova. Při této příležitosti zjistili, že na jižním svahu zmínovaného kopce byly při hloubení rýhy pro vodovodní potrubí, vedoucí od vodárny na "Hradišti" k "areálu" zachyceny zahloubené objekty. Zbytky dvou z nich se podařilo prozkoumat. V prvním případě šlo o severní roh chaty přibližně pravouhého půdorysu, jejíž dno zasahovalo asi 10 cm do šterkového podloží /vzhledem k přemístování zeminy nelze mocnost nadloží přesně určit/. Vodovodní potrubí protínalo chatu ve směru SZ-JV. Druhý objekt byl natolik porušen výkopem, že nelze přesněji určit jeho charakter. Výplň obou tvořila tmavohnědá hlinitopísčité vrstva. První objekt obsahoval kromě kostí tura domácího, jak určil Z. Kratochvíl, i nepočetný keramický materiál. Druhý pouze kosti tura domácího, prasete domácího a ovce domácí. Pro datování prvního nálezů má jistý význam větší slepovaný kus a dva další zlomky terry sigillaty, pocházející z téže mísy tvaru Drag. 37. Podle určení F. Křížka jde o výrobek středogalských hrncířských dílen v Lezoux, na způsob dílny mistra Paterna, pocházející ze 2. - 3. čtvrtiny 2. století. Další produkt provinciálních dílen, tentokrát pannonských, představuje větší kus žlutooranžové tenkostěnné keramiky. Ze střepů domácí barbarské keramiky, které spolu s jedním fragmentem terry sigillaty byly nalezeny již na hromadě hlíny vybagrované z objektu, je důležitý zlomek výdutě mísy, který je zdoben svíslými plastickými lištami, vytlačovanými z vnitřku nádoby s řadami drobných vrypů. Plastický výzdobný motiv a drobné vrypky na tomto střepu mají analogie v keramice ze sídlištních objektů, např. z Brodu nad Dyjí I, Drnholce, Ladné atd. a ukazují na 1. polovinu 3. století.

Rettungsgrabung von gestörten Objekten am Hange von "Hradiště" bei Mušov /Bez. Břeclav/. Bei einer Terrainuntersuchung in der Umgebung des Burgstalles bei Mušov hat man festgestellt, dass beim Aushub einer Rinne für die Wasserleitung am südlichen Hange, eingetiefte Objekte gestört worden waren. Reste von zwei von diesen gelang es zu untersuchen. Im ersten Falle handelte es sich um die nördliche Ecke einer Hütte von ungefähr rechtwinkeligem Grundriss, die ca. 10 cm in das Schotterliegende eingetieft war/mit Rücksicht auf die Versetzung des Erdreiches kann die Mächtigkeit des Hangenden nicht genau bestimmt werden/. Das Objekt enthielt das Fragment einer gelborangenenen dünnwandigen pannonschen Keramik und drei grössere Stücke von Terra sigillata, die aus derselben Schüssel der Form Drag. 37 stammt. Nach der Bestimmung von F. Křížek handelt es sich um ein Produkt aus Lezoux, im Stile der Werkstätte des Meisters Paternus, aus dem 2. - 3. Viertel des 2. Jahrhunderts stammend. Scherben der heimischen barbarischen Keramik gemeinsam mit einem Fragment von Terra sigilla-

ta /aus derselben Schüssel/ wurden bereits auf einem Erdhaufen gefunden, der aus dem Objekt ausgebagert war. Das Bruchstück vom Bauch der Schüssel, das mit senkrechten plastischen Leisten aus dem Gefässinneren herausgedrückt und durch Reihen kleiner Einritzungen verziert war, hat Analogien in der Keramik aus Siedlungsobjekten, z.B. aus Brod n. Dyjí I, Drnholec und Ladná, und kann in die 1. Hälfte des 3. Jahrhunderts eingereiht werden. Die Tierknochen bestimmte Z. Kratochvíl als Knochen des Hausaurochses.

Objekt Nr. 2 war ziemlich durch den Aushub gestört und man kann seinen Charakter nicht bestimmen. Es enthielt bloss Tierknochen, die dem Hausaurochs, Hausschwein und Hausschaf angehören.

NÁLEZY Z DOBY ŘÍMSKÉ ZE ŠTĚRKOVNY V MUŠOVĚ

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 11/

Ze štěrkovny Státního statku v Mušově byly doposud známy nálezy, patřící do období eneolitu, dále kultury únětické, kultury velatické a laténskému období¹.

Nové nálezy poskytují doklady o tom, že místo bylo osídleno i v mladší době římské. Jde o nečleněnou širokou mísu s mírně zataženým okrajem a prohnutou spodní částí, vytvářející nožku a o esovitě profilovaný oboustranně otevřený trychtýřovitý keramický tvar, jehož stěny byly z vnější strany perforovány hustými řadami drobných otvorů. Tato cedníkovitá forma se údajně nacházela širším okrajem v misce. Ani na jejím ústí, ani na spodním okraji nebyly zjištěny stopy po opotřebením. Oba exempláře byly předány pracovníkům AÚ ČSAV traktoristou s. Brabcem z Pasohlávek, podle jehož sdělení pocházejí z objektu porušeného při bagrování v květnu 1980 v severozápadní stěně štěrkovny. Při ověřování místa nálezu byla v uvedeném místě zjištěna narušená jáma o průměru 120 cm, jejíž výplň tvořil hnědošedý zásyp s ojedinělými uhlíky /objekt č. 1/. Ze zásypu byly vybrány dva menší laténské střepy. K bližšímu chronologickému zařazení nálezu z doby římské může sloužit především miska. Miska tohoto typu je běžná od 2. až do 4. století². Poměrně hrubé provedení a zejména drsný nehlazený povrch hovoří spíše pro mladší dobu římskou. Účel cedníkovité nádoby, které se vyskytují ve všech pravěkých obdobích, je zatím těžko určitelný. V literatuře se objevují různé názory, že šlo o nádoby na přípravu sýrů, na tlačení plodů, na konzervaci plodů, k získávání medu, že sloužily jako lampy, nakuřovadla, je jim připisována i funkce při udržování ohně atd.³

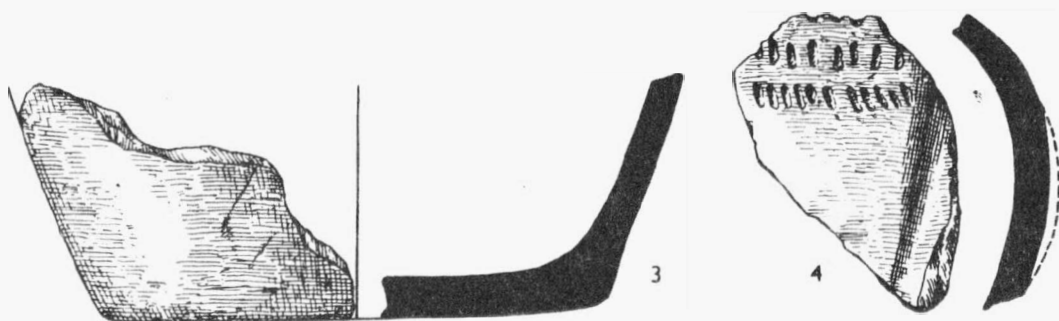
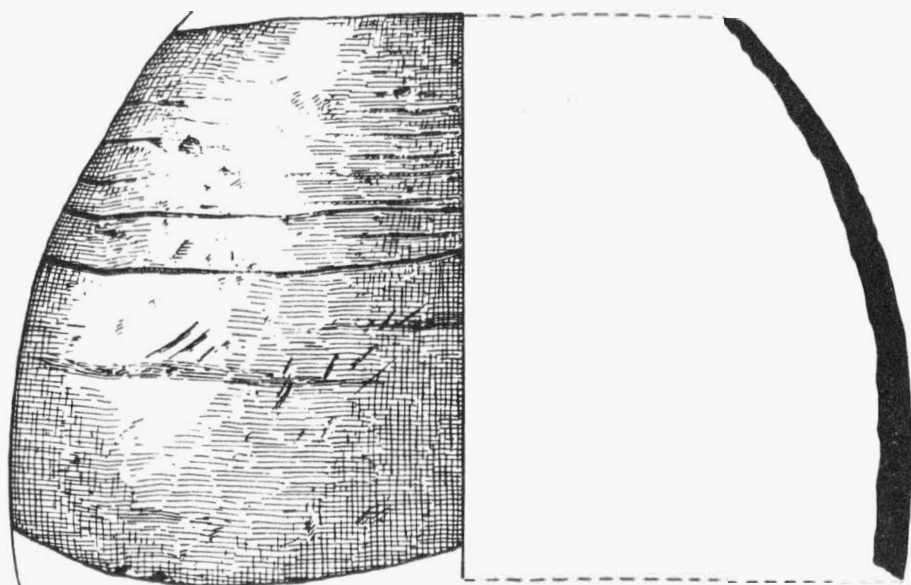
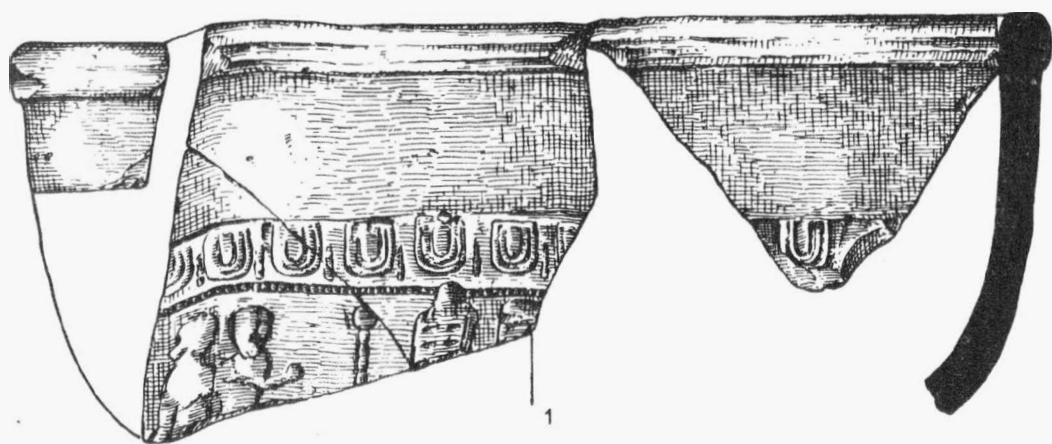
Tvarově nejbližší nález s prohnutými stěnami pochází z Dewitz⁴ /NDR/ a je datován na počátek 5. stol. Z našeho území z doby římské jsou známy trychtýřovité cedníkovité tvary z Dobřichova-Píchory a ze sídlišť ve Vícemilicích⁵.

Poznámky:

- 1 S. Stuchlík, Únětický hrob s bronzovou dýkou s litou rukojetí z Mušova, AR XXXI, 1980, 381.
- 2 J. Tejral - D. Jelínková, Nové nálezy z doby římské v Brodě nad Dyjí, AR XXXII 1980, 394-411.
- 3 K. Willvonseder, Zur Verwendung der urzeitlichen "Siebgefäße", MAGW LXII, 1932, 217-222.
- 4 R. u. E. Dunkel: Ausgrabungen und Funde 26, 1981, 29-39.
- 5 F. Kalousek - R.M. Pernička: Die römzeitliche Siedlung bei Vícemilice in Mähren, SPFFBU E 1 /1956/ 72 a d., Taf. XI:1; E. Beninger - H. Freising: Die germanischen Bodenfunde in Mähren, Reichenberg 1933, 63.

Kaiserzeitliche Funde aus der Schottergrube in Mušov /Bez. Břeclav/. Aus der Schottergrube des Staatlichen Gutes in Mušov waren bisher Funde bekannt, die in den äneolithischen Zeitabschnitt, ferner der Úněticer- und der Velaticer Kultur sowie der Latènezeit angehörten.

Neue Funde gewähren Belege darüber, dass der Ort auch in der jüngeren römischen Kaiserzeit besiedelt war. Es handelt sich um eine Schüssel mit mässig eingezogenem Rand und um eine S-förmig profilierte beiderseitig geöffnete trichterartige Form, deren Wände von der äusseren Seite durch dichte Reihen kleiner Öffnungen perforiert sind. Weder an seiner Mündung noch auf dem unteren Rand waren Abnutzungsspuren festgestellt worden. Diese Exemplare wurden Mitarbeitern des AÚ ČSAV übergeben und stammen angeblich aus einem gestörten Objekt, aus der nordwestlichen Wand der Schottergrube. Bei der Beglaubigung der angeführten Stelle wurde eine gestörte Grube mit zwei kleineren latènezeitlichen Scherben in der Aufschüttung festgestellt. Die Schüssel kann nach der groben Durchführung und der uneglätteten rauhen Oberfläche eher in die jüngere römische Kaiserzeit eingereiht werden. Über den Zweck des seierartigen Gefässes gibt es in der Literatur viele Ansichten. Das formlich am nächsten, mit durch-

0 5cm

Obr. 10
 Mušov /okr. Břeclav/, Svah "Hradiště", keramika z objektu 2. - Hang von "Hradiště", Keramik aus Objekt 2.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně